

Література

1. Державна національна програма "Освіта" (Україна ХХІ століття)
2. Зварич І. Проблема удосконалення контролю і оцінки знань студентів // Рідна школа. - 2000. - №10. - С. 43-45.
3. Колот А. Реалізація основних принципів Болонської декларації при підготовці фахівців економічного профілю // Вища школа. – 2004. – № 2 – 3.

ПЕДАГОГІЧНІ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ ВИДАТНИХ МАЙСТРІВ

Лук'яненко Я.М., Гарєєва Ф.М.

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Україна, 03056, м. Київ, пр-т Перемоги, 37,

e-mail: yana6731@gmail.com

ХХ століття характеризується новаторськими пошуками в різних галузях діяльності: у живописі й скульптурі, кінематографії й театрі, архітектурі тощо. Не уникла цих пошуків і система навчання.

Історично, на території колишнього СРСР виділяють наступні суттєві системи навчання.

По-перш – система навчання А.С. Макаренка (український педагог та письменник), яка базується на вимогах ставлення педагога до учнів та вимогах до самих викладачів.

З точки зору Макаренка, педагог має вимогливо ставитися до учнів, поважати їх, бачити в кожному з них позитивні якості, завдатки та можливості. Макаренко радив, щоб під час проведення занять педагог приділяв увагу кожному учню, використовуючи різні педагогічні підходи. Його основна позиція: «Ніякі педагогічні дії не можуть бути однаково добрими у всіх випадках життя. Засіб впливу має бути так само індивідуальний, як індивідуальний і сам об'єкт виховання».

А. С. Макаренко вважав, що викладач повинен постійно працювати над собою, пред'являючи до себе строгі вимоги, щодо дисципліни, правдивості та безкорисності, а також любити свій предмет, свою роботу та свою аудиторію. [1]

По-друге – система навчання К. С. Станіславського (відомий радянський режисер).

З точки зору Станіславського, педагог зобов'язаний багато працювати, весь час удосконалювати техніку викладання, постійно вивчаючи свій предмет, його історію та філософію.

К. С. Станіславський вважав, що будь-який викладач не зможе провести цікавого заняття, без ретельної підготовки та відточування своєї майстерності, як оратора так і артиста. Він зауважував: «Досконала лекція – це артистичний акт. Мало таланту – потрібна техніка».

На думку Станіславського викладач не може втрачати контакт із аудиторією, має вдало нею управляти, як диригент оркестром. [2]

По третє: система навчання А. П. Мінакова (професор теоретичної механіки Військово-Повітряної академії ім. М. Є. Жуковського).

«Діяльність педагога близька до діяльності артиста» – любив говорити Мінаков А.П.

У своїй педагогічній діяльності Мінаков поєднував системи двох великих педагогів А. С. Макаренка та К. С. Станіславського

А. П. Мінаков писав: «Якщо людина не відкрила вам душу, не сказала всю правду, то це не тому що вона погана, а просто ви не змогли до неї знайти ключик». Викладач, на думку Мінакова, не може сподіватися, що він кожен раз буде «в ударі» без ретельної підготовки до заняття. Для цього потрібно продумувати кожну лекцію і готуватися до неї. Цю підготовку він називав – «режисура лекції», яку потрібно будувати як художній витвір по визначеній емоційній кривій: зав'язка, розвиток сюжету, розв'язка. Входячи до аудиторії лектор повинен підготувати своє перше і останнє слово. Доцільно підняти якісь малозначні питання, пожартувати, з'ясувати настрої слухачів, створити «атмосферу аудиторії» і тільки потім промовити першу фразу.

Мінаков радив ніколи не займати перерву лекцією. Якщо лекція читається без перерви, то потрібно робити психологічні паузи, розповідаючи час від часу цікаві історії, які хоча б трохи відносилися до предмету. Також потрібно приділяти увагу підбору цікавих прикладів, які ілюструють лекцію, тому що аудиторія – це чутливий барометр.

На питання: «Як читати першу лекцію?», Мінаков давав такі поради. Якщо лектор із самого початку не зацікавить студентів, то це на довгий час визначить їх відношення до предмету і до викладача, а в подальшому буде набагато складніше зацікавити студентів і допомогти полюбити цей предмет.

У першій лекції обов'язково потрібно дати перелік рекомендованої літератури. Потім переходити до викладення конкретного матеріалу. Також можна вдало навести веселий жарт, коротку розповідь, пов'язані з матеріалом – це пожвавить лекцію, дасть можливість студентам відпочити. [3]

Бути педагогом – це не проста робота, це поклик душі, важка праця, яка під силу лише сильним, працелюбним та відданим своїй справі людям.

Література

1. *Ярмаченко М. Д.* Макаренко Антон Семенович // Енциклопедія освіти / Головний редактор Василь Кремень. — К.: Юрінком Інтер, 2008. ISBN 978-966-667-281-3
2. *Станіславський К. С.* Работа актера над собой, М.: Искусство, 1989
3. *Лишевский В. П.* Педагогическое мастерство ученого. О преподавательской деятельности профессора А.П. Минакова, М., «Наука», 1975.